

Uraohjaus2020-hankkeen aloituskyselyn tulokset Savon ammattiopisto

Savon ammattiopiston opiskelijat tietävät millaisia valintoja he voivat opinnoissaan tehdä ja he kokevat henkilöstön olevan motivoitunutta ohjaamaan heitä. Opiskelijat suorittavat opintoihinsa kuuluvia näyttöjä työpaikoilla ja he kokevat saavansa opinnoista juuri sellaista osaamista, jota heidän opiskelemallaan alalla työelämässä tarvitaan. Enemmän ohjausta opiskelijat toivovat työelämysuhteiden rakentamiseen, oma polku-opintojen valintaan (mm. kansainvälisyys-, yrittäjyys- ja jatko-opintopolut) sekä työnhakuvaiheessa työnhaun asiakirjojen päivittämiseen ja eri kanavien (mm. LinkedIn) hyödyntämiseen.

Uraohjaus2020-hanke on Savonia amk:n, Ylä-Savon ammattiopiston ja Savon ammattiopiston yhteishanke. Hankkeessa edistetään opiskelijoiden työllistyvyyttä, sujuvia siirtymiä työelämään ja jatko-opintoihin sekä oppilaitosten palvelukykyä ja yhteistyötä työelämän kanssa. Hanke toteutti huhti-syyskuussa 2018 opiskelijoille suunnatun kyselyn, jolla kartoitettiin opiskelijoiden näkemyksiä omasta osaamisestaan urasuunnittelun eri osa-alueilla ja myös sitä, kuinka tärkeänä näitä eri osa-alueita pidetään. Kyselyn tavoitteena oli kartoittaa opiskelijoiden näkemyksiä opintojen sisällöstä, uraohjauksesta, opiskelun aikaisesta urasuunnittelusta sekä työllistymiseen ja työuraan liittyvistä asioista.

Kolmen hankkeeseen osallistuvan oppilaitoksen perustutkintojen opiskelijoille suunnatun kyselyn väittämät oli teemoiteltu seuraavasti:

Opintoihin hakeutumisen nivelvaihe

Opintojen aikaisiin valintoihin ja päätöksiin liittyvät väittämät

Opintojen aikaisia työelämäyhteyksiä kartoittavat väittämät

Opinto- ja uraohjausta kartoittavat väittämät

Työnhaun kanavia kartoittavat väittämät

Uratulevaisuus

Työnhakutaidot/ Osaamisen esittäminen

Väittämiin vastaamalla opiskelijat arvioivat nykyistä tilannetta oman osaamisensa kannalta sekä sitä, kuinka tärkeänä/ merkityksellisenä tätä asiaa pitävät.

1.Vastaajajoukko

Hankkeen aloituskyselyyn vastasi kaikkiaan 724 opiskelijaa. Savon ammattiopiston (myöhemmin Sakky) perustutkintojen opiskelijoista 441 vastasi hankkeen aloituskyselyyn. Kyselylinkki jaettiin opiskelijoille opinto-ohjaajien tai tutoropettajien kautta. Vastaajista suurimmalla osalla oli taustakoulutuksena peruskoulu (n=355) ja suurin osa vastaajista kuului nuorimpaan vastaajajoukkoon 16-24-vuotiaita (n=385). Vastaajat opiskelivat suurimmaksi osaksi ensimmäistä tai toista vuotta (n=382). Savon ammattiopiston vastaajista suurin osa oli sosiaali-, terveys- ja liikunta-alan tai tekniikan ja liikenteen alan opiskelijoita (n=325).

2. Hakeutumista ohjaavat tekijät

Sakkyn opiskelijoiden hakeutumista nykyiseen oppilaitokseen ohjasivat omat toiveet ja haaveet, opiskelupaikkakunta sekä tieto työllistymismahdollisuuksista (taulukko 1). On opiskelijan kannalta merkityksellistä, että opiskelija on hakeutunut opiskelemaan alaa, jonne häntä ovat ohjanneet omat toiveet ja haaveet eli hän on hakeutunut opiskelemaan sinne alalle, josta on itse kiinnostunut. Opiskelupaikkakunnan merkitys on selvä niin nuorten kuin aikuisopiskelijoiden keskuudessa. Opinnoissa halutaan käydä kotoa käsin. Koulutusalan valinta työllistymismahdollisuuksien perusteella kertoo siitä, että hakija on saanut riittävästi tietoa päätöksentekonsa tueksi siitä, millä aloilla työtä on tarjolla. Sakkyn opiskelijoita nykyiseen opiskelupaikkaan olivat vähiten ohjanneet sattuma ja aikaisemmat opinnot.

		Savon ammattiopisto (N=441)
1	Omat toiveet ja haaveet	3,5
2	Perheen ja/tai sukulaisten ehdotus	2,4
3	Kavereiden esimerkki	2,0
4	Opiskelupaikkakunta	2,9
5	Sattuma	1,8
6	Opinto-ohjaajan tai opetushenkilöstön suositus	2,0
7	AmmatINVALinnan testit/keskustelut	2,0
8	Aikaisemmat opinnot	1,8
9	Aikaisempi työkokemus	2,2
10	Nykyinen elämäntilanne	2,5
11	Oma aktiivinen tiedonhakuni koulutusaloista	2,6
12	Alan tarjoamat jatkokoulutusmahdollisuudet	2,7
13	Valitsin koulutusalan työllistymismahdollisuuksien perusteella	2,8

taulukko1. Nykyiseen oppilaitokseen hakutumista ohjaavat tekijät

3. Opintojen aikaiset valinnat ja päätökset

Sakkyn opiskelijat tietävät millaisia valintavaihtoehtoja heidän opinnoissa on tarjolla, he miettivät valintojen vaikutusta työllistymiseen ja he näkevät tutkinnon loppuun suorittamisen lisäävän työllistymismahdollisuuksia ja pitävät sitä tärkeänä. Opiskelijat osaavat myös arvioida netistä löytyvän tiedon luotettavuutta.

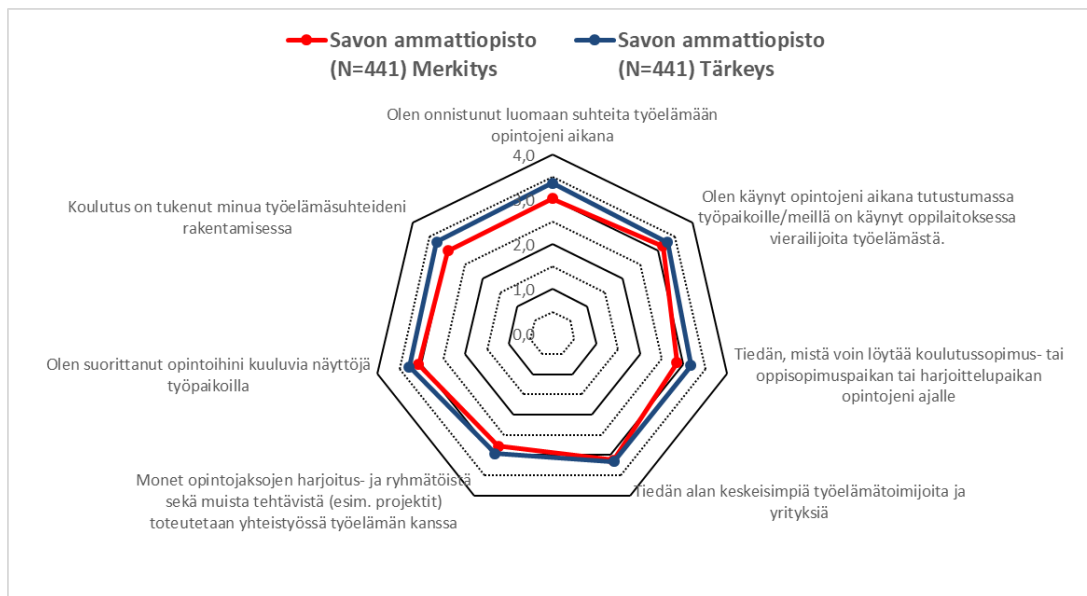
Sakkyn opiskelijoiden vastauksista voidaan todeta, että valinnat opintojaksoihin, jotka antavat valmiuksia yrittäjänä toimimiseen, kansainvälistymiseen tai urheilijana kehittymiseen koettiin tärkeämmäksi, mitä niiden merkitys tällä hetkellä on. Sakkyyssä nämä opinnot ovat nimeltään Oma polku-opintoja. Niistä tiedottamista ja opiskelijoiden ohjaamista valintojen aikana on hyvä tarkastella ja miettiä toimintamalleja, jotta opiskelijat valitsisivat opintoja siinä määrin kuinka tärkeänä he niitä pitävät.

	Savon ammattiopisto (N=441)	
	Merkitys	Tärkeys
Tiedän, millaisia valintavaihtoehtoja opinnoissani on tarjolla	3,3	3,2
Kun teen opintoihin sisältyviä opintovalintoja, mietin niiden vaikutusta työllistymiseeni	3,1	3,1
Opintojaksoihini on liittynyt työllistymistäni edistävää ohjausta	3,0	3,0
Tiedän, mistä voin etsiä avoimia työpaikkoja	3,3	3,3
Osaan hakea tietoa avoimista työpaikoista	3,3	3,3
Osaan arvioida netistä ja somesta löytyvän työelämätiedon luotettavuutta	3,2	3,1
Tutkinnon loppuun suorittaminen parantaa mahdollisuksiani työllistyä	3,6	3,5
Valitsen opintojaksoja, jotka antavat valmiuksia yrittäjänä toimimiseen	2,3	2,6
Valitsen opintojaksoja, jotka antavat valmiuksia jatko-opintoihin	2,9	3,0
Valitsen opintojaksoja, jotka antavat valmiuksia kansainvälistymiseen	2,4	2,7
Valitsen opintojaksoja, jotka antavat valmiuksia urheilijana kehittymiseen.	2,0	2,3

Taulukko 2. Opintojen aikaiset valinnat ja päätökset

4 Opintojen aikaiset työelämäyhteydet

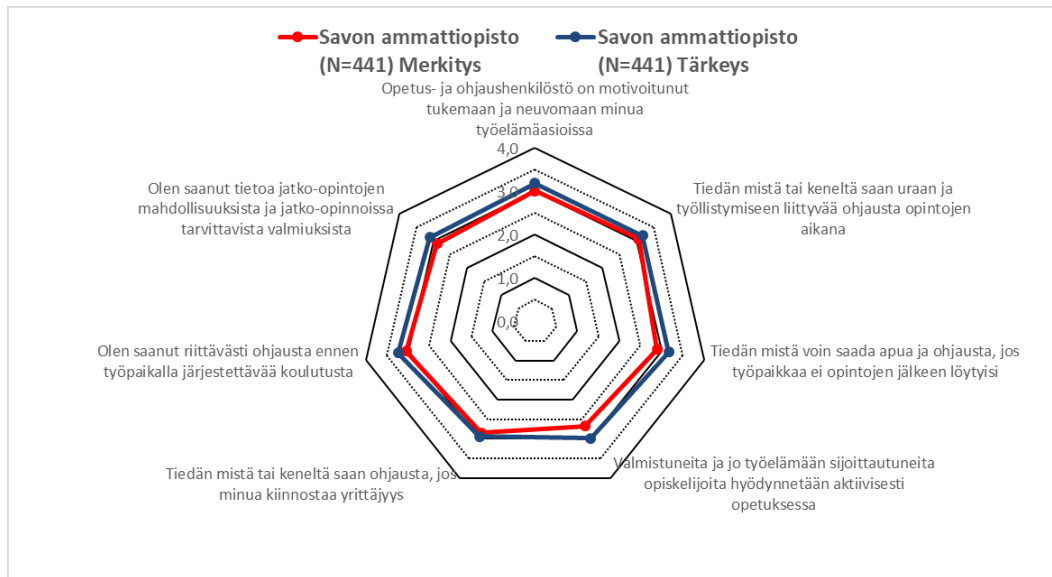
Sakkyn opiskelijat pitivät tärkeinä opintojen aikaisia työelämäyhteyksiä. Opiskelijat tietävät alan keskeisempiä toimijoita, opiskelijat ovat käyneet tutustumassa työpaikoilla tai työpaikoilta on käynyt vierailijoita ja opiskelijat ovat suorittaneet näyttöjä työpaikoilla. Vastaajat eivät kokeneet onnistuneensa luomaan suhteita työelämään opintojensa aikana, saaneensa koulutukselta tukea työelämysuhteiden rakentamisessa tai tietävänsä mistä voi löytää koulutus- tai oppisopimuspaikan siinä määrin, kuinka tärkeinä he näitä asioita pitävät (kuvio 1). Näihin asioihin on kiinnitettävä opetuksessa ja siihen integroituneessa uraohjauksessa huomiota.

kuvio 1. Opintojen aikaiset työelämäyhteydet

5. Opinto- ja uraohjaus

Sakkyn opiskelijat kokevat vastausten perusteella saavansa ohjausta opintojen aikana, opetus- ja ohjaushenkilöstö on motivoitunut tukemaan opiskelijoita työelämäasioissa ja opiskelijat tietävät keneltä ohjausta kysyvät. Opiskelijat kokevat saavansa ohjausta myös yrittäjyyteen sekä jatko-opintoihin. Vastausten perusteella Sakkysssa tulisi enemmän hyödyntää valmistuneita ja jo työelämään sijoittuneita opiskelijoita opetuksessa. Opiskelijat pitävät tärkeänä sitä, että he tietäisivät mistä voi saada apua tai ohjausta, jos työpaikkaa ei opintojen jälkeen löytyisi (kuvio2.)

kuvio 2. Opinto- ja uraohjaus

6. Työnhaun kanavat

Sakkyn opiskelijat hyödynsivät työnhaussa eniten te-palveluita, työpaikalla järjestettävän koulutuksen kautta saatuja kontakteja sekä omia verkostojaan. Myös duunitorin ja tuttujen kautta etsittiin työpaikkoja. Sen sijaan oppilaitoksen tarjoamia palveluita, henkilöstöpalveluyrityksiä tai LinkedIniä vastaajat eivät käyttäneet työnhaussa vastausten perusteella (taulukko 3).

	Savon ammattiopisto(N=441)
Oppilaitoksen tarjoama palvelu	0 %
Henkilöstöpalveluyritykset	0 %
LinkedIn	0 %
Facebook	2 %
Opiskelijatöihin.fi	2 %
Opintopolku.fi	3 %
Avoimet hakemukset	2 %
Oikotie.fi	5 %
Monster	6 %
Tuttujen kautta	9 %
Duunitori	9 %
Omat verkostot	10 %
Työssäoppimisen tai harjoittelun kautta	14 %
TE-palvelut/Avo	37 %

Taulukko 3. Työnhaun kanavat

7. Näkemys tulevasta työelämästä

Sakkyn opiskelijat tietävät millaisiin työtehtäviin koulutuksella työllistytään, millaiset työtehtävät heille sopii ja he uskovat saavansa opinnoista osaamista, jota työelämässä tarvitaan. Opiskelijoilla on myös ideoita omasta urastaan. Opiskelijat ovat valmiimpia muuttamaan työn perässä lähipaikkakunnalle kuin kauemmas Suomessa tai ulkomaille (taulukko 4.)

	Savon ammattiopisto (N=441)
Tiedän millaisiin työtehtäviin koulutuksellani työllistytään	3,4
Minulla on ideoita ja näkemyksiä omasta urastani	3,2
Minulla on ideoita ja ajatuksia oman yrityksen aloittamiseksi	2,4
Tiedän millainen työ minulle sopii	3,3
Uskon saavani opinnoista osaamista, mitä alallani tarvitaan	3,3
Uskon, että työn saaminen on helppoa	2,8
Työelämään siirtyminen tuntuu epävarmalta	2,5
Saadakseni työtä, olen valmis muuttamaan lähipaikkakunnalle	2,9
Olen valmis muuttamaan Suomessa kauemmaksikin työtä saadakseni	2,5
Olen valmis muuttamaan ulkomaille työllistyäkseni	2,3
Omiin urasuunnitelmiini liittyy kielteisiä ajatuksia ja epävarmuutta.	2,1

Taulukko 4. Näkemys tulevasta työelämästä.

Mikäli vastaajan näkemukseen tulevasta työelämästä liittyi kielteisiä ajatuksia ja epävarmuutta, niitä kartoitettiin avoimella kysymyksellä. Sakkyn opiskelijoiden esiin nostamat epävarmuustekijät työelämään liittyen voidaan jakaa työhön, työpaikkaan tai omaan osaamiseen liittyviin tekijöihin. Työhön ja työpaikkaan liittyvää epävarmuutta kuvattiin mm. seuraavasti:

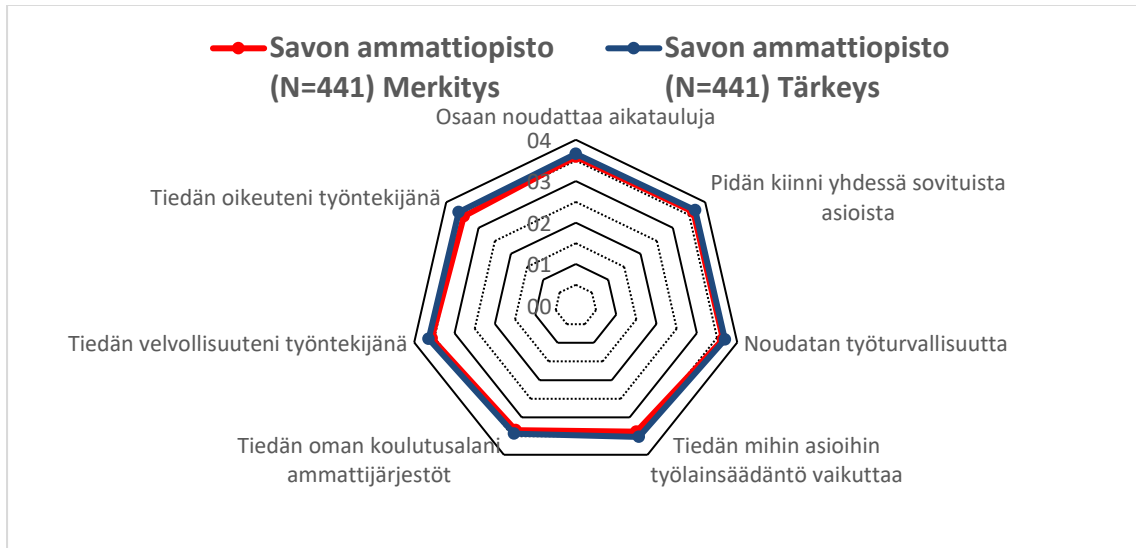
- ”Saako töitä, saako itseä miellyttäviä töitä, joutuuko alipalkatuksi, onko työporukka hyvä, rikkooko kokopäivätyössä itsensä.”
- ”Työllistymistilanne pelottaa, enkä haluaisi uudestaan kouluttautua sellaiselle alalle, jossa ei ole töitä. En myöskään välttämättä halua muuttaa toiselle paikkakunnalle töiden perässä, ellei ole aivan pakko.”
- ”Menee varmasti aikansa ennen kuin löytää mielekkään työn. Missä vahvuuteni pääsevät loistamaan.”
- ”Epävarmuutta lähinnä siitä, saako koskaan vakituista työpaikkaa.”

Omaan osaamiseen liittyvää epävarmuutta kuvattiin seuraavasti:

- ”Tunne että ei osaa ”
- ”Epävarmuus omista taidoista”
- ”Epävarmuus, onko minusta tulevaan työhön tai haaveammattiin.”
- ”Miten ylläpidän työkykyäni läpi työelämän.”

8. Ura ja työelämätaidot

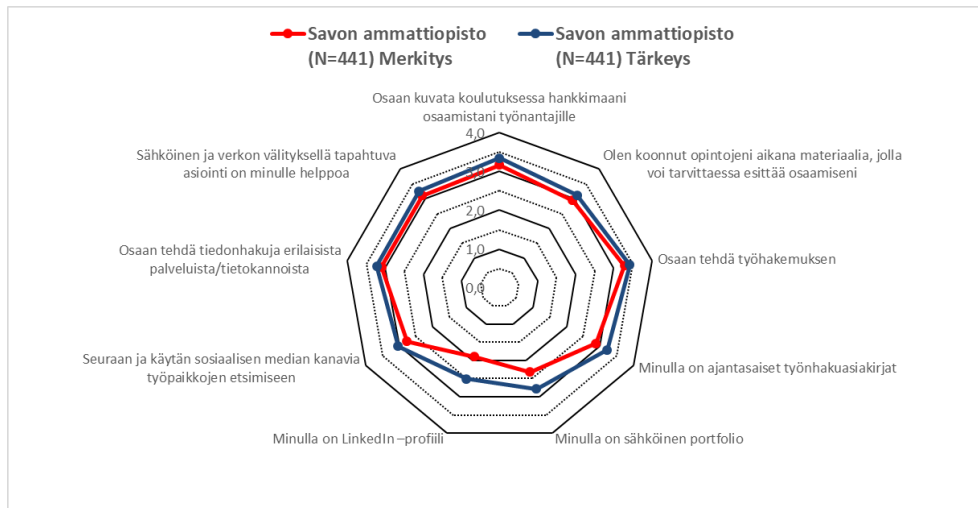
Sakkyn opiskelijoiden vastausten perusteella voidaan todeta, että opiskelijat tietävät hyvin työelämän pelisäännöt (mm. aikataulujen noudattaminen, sovituista asioista kiinni pitäminen ja työturvallisuus) ja noudattavakin työturvallisuutta. He myös pitävät työelämän pelisääntöjä ja niiden noudattamista tärkeänä.

kuvio 3. Ura- ja työelämätaidot

9. Oman osaamisen esittäminen ja työn hakeminen

Sakkyn opiskelijat osaavat kuvata hankittua osaamista työnantajille ja he osaavat tehdä työhakemuksen. Ajantasaisten työnhakuasiakirjojen laatimista, sähköistä portfolioa, LinkedIn-profiilia sekä sosiaalisen median kanavien käyttöä Sakkyn opiskelijat pitävät tärkeämpänä kuin mitä tällä hetkellä on. Tämä on mielenkiintoinen haaste ohjaukselle, sillä esimerkiksi LinkedIniä ei käytetty työnhaussa vaikka sen profiili osalla opiskelijoita on olemassa, mutta opiskelijat antoivat sen tärkeydelle kuitenkin arvon 2,5 (kuvio 4).

kuvio 4. Oman osaamisen esittäminen ja työn hakeminen.

10. Toiveita opintojen aikaiselle uraohjaukselle

Opiskelijoiden toiveita opintojen aikaiselle uraohjaukselle kysyttiin avoimella kysymyksellä. Sakkyn opiskelijoiden toiveet opintojen aikaiselle uraohjaukselle koskivat jatko-opintoihin ja työelämään liittyvää ohjausta. Toivottiin riittävästi tietoa eri vaihtoehtoista ja mahdollisuuksista jo opintojen alkuvaiheessa. Vastauksissa toivottiin myös sitä, että työpaikoilta tultaisiin kertomaan, millaista työnteko on konkreettisesti. Toiveita kuvattiin mm. seuraavasti:

- ”Enemmän tietoa ja ohjausta jatkokoulutuksesta ja erilaisista jatko-opintomahdollisuuksista”
- ”Toivoisin, että saisin enemmän ohjausta jatko-opiskelumahdollisuuksista.”
- ”Kerrottaisiin heti aluksi työllistymismahdollisuuksista. ”
- ”Suhteiden luominen työelämään, jatko-opinnoista enemmän tietoa.”
- ”Tulisi enemmän konkreettisesti työpaikoilta kertomaan mitä se työ oikeasti on.”
- ”Riittävä ohjausta ja neuvoja vaikeisiin tilanteisiin ja opintoihin.”
- ”Sellainen toive että minä löytäisin sen oikean suunnan työ elämään, mikä tuo iloa ja aamuisin mukava lähteä työpaikalle ja on mukavat työ toverit, että tuntee kuuluvansa joukkoon.”

11. Kuinka tästä eteenpäin?

Kyselyn tulokset on jalkautettu Savon ammattiopistossa koko oppimispalvelujen henkilöstölle. Esiin on nostettu vahvuuksia sekä niitä kohtia, joissa kehitettävää on tulosten perusteella. Kevään 2019 aikana oppimispalvelujen tiimit miettivät ne toimenpiteet, joilla kehittämisen kohteisiin tarttuvat. Syksyllä 2019 pääsemme jakamaan hyviä käytäntöjä oppilaitoksen sisällä toinen toisillemme.